

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SKRZYNIKA

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

SKRZYNIKA

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **LADEK-ZDRÓJ**

6. Współrzędne geograficzne

50°22'10"N 16°46'21"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Heynczindorf (1353 r.), Heinzendorf (1789 r.), Zdarzyce Górne (1945 r.), Skrzyńska (1947 r.).

HISTORIA: Wieś Skrzyńska wzmiankowana jest po raz pierwszy w źródłach historycznych w 1353 r. W 1384 r. istniał tu kościół parafialny, zaś już przed 1466 r. w miejscowości wymieniane jest wolne sołectwo. Wieś została założona na prawie niemieckim, posiadając długi układ tańcuchowy. Przed 1591 r. na miejscu pierwotnego wzniesiono istniejącą do dziś świątynię. W XVIII w. właścicielem wsi był hrabia von Schlabrendorf. Istniały tu wówczas dwa folwarki, plebania, szkoła, 2 młyny wodne, zaś liczba mieszkańców wynosiła 482 osoby. W II poł. XVIII w. dokonano przebudowy kościoła, którego wieża otrzymała barokowy hełm. W 1830 r. istniało tu 98 domów, zaś liczba mieszkańców wynosiła 588. W 1845 r. liczba domostw wzrosła do 121. W 1939 r. Skrzyńkę zamieszkiwało 582 osoby. W 1978 r. zaś w miejscowości wymienia się już tylko 67 gospodarstw, a w 1988 r. ich liczba spadła do 59. W 2012 r. wieś zamieszkiwało 373 osób.

Zarówno w poł. XVIII w., jak i w końcu XIX w. Skrzyńska posiadała dobrze zachowany układ tańcuchowy. Także dziś pierwotny układ ruralistyczny wsi jest dobrze widoczny. Dominantę krajobrazową stanowi bryła kościoła filialnego św. Bartłomieja. Zabudowa wsi pochodzi głównie z XIX i pocz. XX w. Wskazać należy także kilka nowych domów jednorodzinnych.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

sierpień 2022 r.

Kamil Pawłowski

Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	SKRZYNIKA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	LADEK-ZDRÓJ	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI SKRZYNIKA	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z intensywnego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie typowych cech zabudowy ziemi kłodzkiej, tj. bryły, formy, materiałów wykończeniowych (drewno, kamień);
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej oraz elementów małej architektury sakralnej;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- zachowanie wieży kościoła św. Bartomeja jako dominanty w krajobrazie wsi.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu

Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen Schlesien, Berlin 2005.

Kögler J., *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, Bd. 1, *Die Stadt- und Pfarrechroniken von Lewin, Mittelwalde, Wünschelburg, Neurode, Wilhelmsthal*, 1892.

Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.

Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 15, Masyw Śnieżnika i Góry Bialskie, Warszawa 1993.

Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Bd. 9, Brieg 1789.

Kartografia

F.C. Werde, *Kreiskarte...*, z poł. XVIII.

Mapa Hrabstwa Kłodzkiego z lat 1747–1752.

Messischblatt, 5666 Ullersdorf, 1884, 1938.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

sierpień 2022 r.
Kamil Pawłowski

